

diu que ve d'un àr. *bāni tanġa* 'los de Tànger'. En tot cas seria *Bāni ·t·tānġī* 'fills del tangerí', 'de l'home de Tànger', el qual amb l'accentuació retracta que és normal, en vulgar, en cas de penúltima tancada, pogué donar **Benitanġē* (cf. el mall. *Tenja* que hem 5 explicat en el vol. I, per aquest gentilici *tanġī*).

En realitat, doncs, ens podem fiar ben poc d'aqueix nom que no té altre padrí que el mediocre i poc escrupulós arabista. Sense descartar del tot aquesta etim. (contrariada per desaparició de la -n-), n'hi ha 10 una altra que potser és preferible perquè és més coneguda, l'arrel àr. *tġr* 'comerciar, negociar', no sols segons diccs. clàssics, sinó també fidedigna segons els derivats que en donen; a reserva de comprovació en fonts més vulgars i hispàniques, es pot tractar 15 de *tāġīr* «négociant, marchand»: una base *Bāni ·t·Tāġīr* 'fills del mercader' és, doncs, versemblant en principi. De tota manera, descarto que hàgim de donar gaire valor a la grafia *Benit(h)aer* de SSiv. i Reglà (que induiria a una altra etim. concebible), car 20 tant la *x* de l'enq. directa com la *ch* d'Oliver exigeixen *ch* o *ġ*, que serien incompatibles amb això.

Verdanxa certament no pot venir d'això ni s'explicaria com variant que en resultés. Són dues filiacions i etimologies ben independents. El que és possible, però, i fins versemblant, és que aquest *Benitāġer* o var. anàloga influï en el pas de *Vallā-* (*Valldāngel*) a *Verd(anxa)*, per contaminació, majorment estant situat geogràficament un nom del val. central entre 30 el nòrdic *Valldāngel* i el de Cocentaina.

¹ En aquesta zona hi ha vacil·lació general en la pronúncia entre -r i zero —majorment en els paroxítons— i s'hi donen ultracorreccions amb -r, com en *monkōnter*, pda. d'Alcalà, (xxviii, 179) per 35 *Montconte*.

Valldariet, *Valldarió*, V. Àries, vol. 2, 239b49ss., 240a37ss. *Vall d'Aro*, V. Aro

δ)p

VALLDARQUES

Llogaret, i parròquia del Baix Urgellet, agre. a 45 Montanissell, elevat a la dr. del Segre, prop d'Organyà: el poblet i l'església estan situats, a 931, alt., en el fons d'una vall, d'on el riu de Valldarques s'escola, a través d'un portell escanyat (l'estret del *Codó*) fins a desaiguar al Segre: tan obturat quedava el camí ral 50 antic que d'allí per anar a Coll de Nargó, havia de saltar per un collet a la veïna vall d'*Aubàs*.

PRON.: *baġdārkes* anotat en l'enq. de 1957 allí i a Coll de Nargó (xvii, 65 ss.) «cap a *baġlārkes* baixa un barranc des d'Aubens i la seva serra» enq. de la Baronia de Rialb (xviii, 27.19): amb l'assimilació *ġd* > *ll*

freqüent i fins normal en toponímia. «Valdarguens». Nomencl. A.P.T. de Lleida, 59: «río que nace en las montañas de Bóixols, recorre unos 25 k. y desagua en el Segre, debajo de Coll de Nargó». Amb *g* per *q*, probable err. de còpia, i -es > -ens com en *Menàrguens*, per ultracorrecció segons *Tèrmens* > *Termes*.

MENC. ANT. 839: *Val de Arcas* (*Acta C. SdUrg.*, ed. Pujol, nº 121); c. 1251: «---del *Castel de Archez*» (PPujol, *DocVgUrg.* 16.21); 1257-69: «Lo capelà e batle vostre D'*Arques*» (id. ib. 21.2); 1359: «*la Vall darques*» (*CoDoACA* xii, 55), (imprès *darques*).

Fan joc i conjunt els quatre llocs: Vall, Riu (Nom.), *Castell* (1251), *Arques* sol (1257) i *Serra d'Arques*: aquest l'anoto en l'enq., com nom d'un mas, uns 2k7 a l'ESE. de l'esgl., i a alguns me. més d'alt, a la carena que tanca la vall per l'Est. De tot el conjunt resulta, doncs, que és una vall ben reclosa de serres per totes bandes.

ETIM. És una closa gegantesca, i el nom ha d'incloure aquesta idea. Durant la visita, el rector em deia que el savi Mn. Pere Pujol creia que es refereix a certes «sepultures megalítiques»; però a preguntes meves reconegué no saber que s'hi haguessin trobat dòlmens; ja en *DECat.* I, 266b37, vaig fer reserves a anàlogues conclusions precipitades de Montoliu i *AlcM.*

En realitat tothom pot tenir part de raó. Tant el ll. *arcere* 'recloure', com el subst. *arca* 'caixa' que enclou o desa efectes, robes etc., i com el ll. *arx.* 'acròpolis, fortalesa alta, reclosa', tenen arrel comuna: Ernout-M. explica *arx* com «la partie la plus élevée d'une vile: --- akropolis: refuge, rempart et aussi ce mot a dû signifier d'abord endroit où l'on s'enferme, cf. *arca*, *arceo*, *coerceo*; la parenté avec *arceo* est sentie par les anciens: Varron *De L. L.*, 151». D'aquí pogué venir també *arca* 'dolmen'. Podem admetre que en el nostre hispano-romànic es concentrés tot en un conjunt ARCA significat alhora 'dolmen' (sepultura que guarda ossades prehistòriques) i així mateix 'vall reclosa', 'serra que reclou', que seria el principal en el cas de *Valldarques*.

δ)q

VALLDAURA i VALLÀURIA

δ)q(1)

VALLDAURA

Santuari i antic alou i monestir en el Berguedà, prop de La Portella, agre. de La Quart, entre aquest llogaret, Puigreig i Olvan: el santuari i ruïnes del monestir són en el te. d'Olvan (*Nom. C.E.C.*,₂ i *G.G.C.*, p. 28).

MENC. ANT. 1155; «Sancte Marie de *Valle Laureca*» (Kehr, *Papsturk*, p. 348); 1167: «--- abbatis